

LJUBLJANSKI
ŠKOFIJSKI LIST

LETNIK 1920

V LJUBLJANI 1920
ZALOŽIL ŠKOFIJSKI ORDINARIAT V LJUBLJANI
TISKALA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

KAZALO

k letniku 1920

Ljubljanskega Škofijskega lista.

Skupaj 12 številčk.

A		H	
Anton Bonaventura, duhovnikom	3	Hrana kaplanov, odškodnina	46
„ „ pastirski list	13		
„ „ vernikom za volitve	77		
„ „ o pomanjkanju duhovnikov	78		
Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, letno poročilo	65		
Arhivi, uporaba	26		
B		I	
Blagoslovljenja, pooblastilo	54	Izpiti za katehetsko usposobljenost	35
Bogoslovna akademija	65	Izpiti mladih duhovnikov	8
Bogoslovni vestnik, časopis	96	Izplačevanje duhovniških prejemkov	75
Bratovščina sv. Rešnjega Telesa	31		
Brzjavne in telefonske naprave, poškodbe	46		
C		J	
Codex iuris canonici, dubia	33, 53	Sv. Jožef, praznovanje petdesetletnice kot patrona katol. Cerkve	91
„ „ „ duhovnikom zabranjena opravila	91		
D		K	
Dekanska konferenca, napoved	9	Kanonična vizitacija	35
„ „ poročilo	37	Katehetski izpiti, red	11
Dubia ad C. I. C.	33, 53	Kateheti, nakazovanje prejemkov	25
Duhovne vaje	57, 95	Katehetska mesta, razpis	31
Duhovniki, priglaševanje bivanja	25	Kolkovanje vlog	55
Duhovniki vojaški, razpis služb	29	Kolkovne pristojbine	67, 88
Duhovsko podporno društvo, račun	32	Konferenca l. 1920. napovedane	8
„ „ „ občni zbor	78	Konferenca dekanov, poročilo	37
Dragunjske doklade duhovnikov	46	„ „ škofov v Zagrebu	51
Družba pobožna v čast smrti sv. Jožefa	49	Konkurzni razpis	
		Bučka, Studenec	12
		Leskovec	26
		Boh. Bistrica, Tomišelj, Polh. gradec	31
		Sv. Križ pri Litiji, Sv. Trojica nad Cirknico, Prežganje, Bučka	36
		Stolni kanonikat, Krško, Radeče pri Zid. mostu	48
		Bloke, Kranjska gora, Tomišelj	55
		Polica	68
		Zabnica, Škocjan pri Mokronogu	72
		Loški potok	79
		Nemška Loka	88
		Krščanski nauk za prvence, šolska knjiga	46
E		L	
Epistola encyclica Benedicti PP. XV. de stipe colligenda pro infantibus	1	Leonišče, sanatorij	46
Epistola encyclica Benedicti PP. XV. de pace christiana	57		
F		M	
Festa suppressa, index	34	Manualne maše	45, 93
Festum tituli ecclesiae	76	Marijine družbe, sestanek voditeljev	27
		„ „ osrednji svet	66
G			
Grobovi vojaški	52		

Maše, ustanovljene	45, 94
Molitve javne, za red in mir	74
Motu proprio papeža Benedikta XV o sv. Jožefu	89

N

Nabirka, za pogorelce Predtrg pri Radovljici in Dvorska vas	34
Nabirka za Sv. Goro pri Gorici	67
„ za slovenske koroške dijake	67
„ za pogorelce Jesenje	74
„ za afriške misijone	92
Novomašniki l. 1920	36

O

Sv. obhajilo velikonočno, čas za	72
Obligacije državne, izplačevanje obresti ustavljeno	69
Obredi, razmerje med verniki raznih obredov	81
Okrožnica papeža Benedikta XV. o sv. Hieronimu	49
Okrožnica jugoslov. škofov duhovnikom	85
Oltarji, zopetna posvetitev, obred	47
Opomin, tatvine v cerkvah	74
Orationes imperatae	26, 66
Organisti, izboljšanje plač	30
Orglarska šola, prispevek	79
Osebnne spremembe, naznanila	

P

Pastoralne konference 1919, poročilo	5
„ „ 1920, napovedane	8
Pokopališča vojaška	29
Poroke, dovoljenje in pooblastilo	75
Poroke, assistentia passiva	92
Postna postava 1920	22
Pošiljatve poštne	31
Pozakonitev, vpis	73
Preglednina cerkvenih računov	55
Prejemki duhovnikov, izplačevanje	25
Prošnje za cerkvene službe, vlaganje	66

R

Računi cerkveni, polaganje	75
„ „ preglednina	55
Reservati izpovedni	54
Rojstna in krstna knjipa, vpis pozakonitve	73

S

Slovstvo	12, 47, 76, 79
Sodalitas Ss. Cordis, poročilo za l. 1918	6

Spominski dan zavezniških boriteljev	36
Spominski dan vojakov po vrnitvi iz ujetništva	11

Š

Sematizem za l. 1920	30
„ „ l. 1921	88
Škofijska kronika 12, 26, 32, 36, 48, 56, 68, 72, 76, 79, 88, 96	30, 96
Škofijski list	45
Štolnina	

T

Titulus ecclesiae, festum	76
-------------------------------------	----

U

Umetnost cerkvena	94
Umrli duhovniki	
Andrej Šimenec, P. Vilibald Rupar	12
Karl Jaklič, Ant. Bojanec, P. Odorik Kreiner	36
Mih. Koželj, Franc Dimnik	48
Jan. Smrekar, Lovr. Lah	56
Jurij König	68
Franc Oranič	76
Jan. Čebašek, Jan. Žan	80
Ant. Lovšin, Gregor Jakelj	88
Nik. Križaj, P. Karl Kemperle	96
Uradne vloge	35
Uradni list	75

V

Vizitacija kanonična, red	24
Vloge duhovnikov, uradna pot	76
Vojaki, žentev	25
Volitve, občinske	72
Volitve, vernikom za volitve	77

Z

Zakon, ločitev od mize in postelje, navodilo	10
„ neveljavnost, razsodba S. Rotae Rom., zgled	42
Zvonovi novi	26

Priloge.

K št. 2. Nemški pastirski list in postna postava.
K št. 3. Pojasnilo glede zneska za sistemizirano kaplansko hrano.
K št. 9. Popis in žigosanje avstr. državnih obveznic. Cerkveni in nadarbinski gozdi.
K št. 11. Časopis Bogoslovni vestnik priporočen.

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1920.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1920.

Štev. 1.

1.

Epistola encyclica

ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos aliosque locorum Ordinarios pacem et communionem cum Apostolica Sede habentes: De stipe colligenda pro pueris Europae Mediae fame laborantibus.

BENEDICTUS PP. XV

Venerabiles Fratres Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Paterno iam diu animo ominabamur atque sperabamus fore, ut restincto tandem immani bello suscitatoque christianae caritatis spiritu, quae fame et inedia, Europae praesertim mediae, regiones conficiebantur, illae ad meliorem conditionem, concordiae bonorum omnium opera et conatu, paulatim adducerentur. At vero expectationem Nostram eventus non omnem explevit; undique enim affertur, frequentissimos eos populos, quos diximus, tanta ciborum vestiumque laborare adhuc inopia, quantam mente effingere vix liceat. Miserrime perditur interea ac profligatur debiliorum corporum valetudo, atque in primis puerorum; quorum calamitate eo vehementius afficimur, quod ipsi non modo ignari insontesque sunt internecivj certaminis, quo terrarum orbem paene totum cruentari vidimus, sed futuri praeterea sunt novarum auctores stirpium quae nativam referent germinis infirmitatem.

Sed tamen ex hisce angoribus ac molestiis recreati aliquanto sumus cum nuntiatum Nobis est, homines recte animatos in societates coivisse, eo consilio, ut pueros conservarent. Egregium sane propositum, venerabiles Fratres, ut par erat, probare atque auctoritate Nostra fulcire non dubitavimus; congruebat enim cum praecipuis benignitatis officiis illi debitis aetatae quae et Christo Redemptori carissima est et minus habet ad tolerandum et resistendum facultatis. Ceterum, in simili caussa id ipsum antea egeramus; meministis enim, Nos, haud ita pridem, pueris

Belgarum, fame et egestate paene enectis, quantum in Nobis erat, opitulatos esse, eosque catholicorum caritati publice commendasse. Quorum quidem communi largitati magnam partem debetur, si tot innocentium parvulorum necessitatibus consulere et incolumitatem vitamque ipsam tueri licuit: cum enim Archiepiscopos et Episcopos Foederatarum Americae Civitatum ad tam praeclarum opus hortati essemus, continuo optatis Nostris generosus respondit plurimorum consensus. Prosperum rei successum hodie commemoramus, non tam ut laudibus ornemus homines in fastis christianae caritatis merito inscribendos, quam ut Episcopi orbis terrarum universi, voce et auctoritate Nostra impulsj, Nostrum hac in re consilium quantum apud suos gratia valent, exsequi nitantur atque contendant.

Adventante igitur D. N. Iesu Christi Natali die, ad miserrimos pueros Europae potissimum mediae, quos premit acrius earum indigentia rerum quae ad vitam necessariae sunt, sponte provolat cogitatio Nostra; tenerrimamque sobolem eo maiore complectimur sollicitudine, quo expressius refert Nobis divini Infantis imaginem, propter hominum amorem in Bethlemitico specu hiemalia frigora rerumque omnium inopiam perferentis. Hac quidem occasione nulla profecto opportunior, ut Christifidelium caritatem et miserationem, atque adeo humanitatem omnium qui de salute humani generis non desperent, pro insontibus pueris imploremus.

Itaque mandamus, venerabiles Fratres, ut, ad propositum, de quo locuti sumus, assequendum, in vestra cuiusque dioecesi, publicis supplicationibus in diem octavum ac vicesimum proximi mensis Decembris indictis, quo die solemnitas Ss. Innocentium aguntur, stipem fidelium colligendam curetis. Atque ut in hoc nobilissimo beneficentiae certamine utilitati tot puerorum aptius prospiciatur, praeter stipem, cibaria quoque et medicamenta et vestes et textilia corrigenda videntur, quibus rebus populi earum regionum, prae ceteris adiumentis, indigent. Oblata vero eiusmodi dona quo demum pacto aequae dividantur et ad destinatum locum pervehantur, dicere vix attinet; id enim negotii vel iis societatibus committi poterit, quas ad rem constitutas esse significavimus, vel qua alia cuique libeat ratione expediri.

Iam quibus hortationibus, ex officio universalis paternitatis Nobis divinitus credito, uti sumus, eas, quamquam ad catholicos potissimum pertinent, confidimus tamen, omnes, qui humanitatis sensus habeant, esse benigne excepturos. Ut autem exemplo reliquis praeceamus etsi undique gentium et continenter a Nobis plurimum operis auxiliique postulatur, in puerorum eorundem levamen, pro facultatibus Nostris, centum millia libellarum italicarum conferre statuimus.

In auspiciis interea secundae exitus, inque testimonium paternae benevolentiae Nostrae, vobis, venerabiles Fratres, et universo clero populoque vestro apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XXIV mensis novembris anno MCMXIX, Pontificatus Nostri sexto.

BENEDICTUS PP. XV.

V očetovskem srcu smo že dolgo mislili in upali, da bodo zdaj, ko je slednjič ugasnila strašna vojna in se je obudil duh krščanske ljubezni, pokrajine, ki sta jih uničevala lakota in pomanjkanje, zlasti v Srednji Evropi, po složenem prizadevanju vseh dobrih prišle polagoma do boljše usode. Toda, kakor je videti, se Naše pričakovanje ni povsem izpolnilo; od vseh strani namreč prihajajo poročila, da ona jako številna ljudstva, katera smo imenovali, trpe še tako veliko pomanjkanje na živilih in obleki, kakršno si moremo komaj misliti. Medtem se silno nesrečno izgublja in uničuje šibko telesno zdravje, zlasti otrok. Nesreča teh nam sega še globlje do srca, ker ne le, da nič ne vedo o uničujoči vojni, ki je okrvavila skoro ves svet, in da so nedolžni

nad njo, postali bodo tudi starši rodu, ki bo že po rojstvu podedoval slabotnost.

Toda v teh stiskah in težavah so Nas nekoliko poživila poročila, da so se ljudje dobrega duha strnili v društva z namenom, da ohranijo otroke. To odlično namero, častiti bratje, smo morali kajpada, kakor je treba, odobriti in podpreti z Našo veljavo; skladalo se je namreč to s posebnimi dolžnostmi dobrotnosti, ki smo jo dolžni oni prenežni otroški dobi, ki je tudi Kristusu Zveličarju tako draga in ki ima v sebi manj moči za trpljenje in odpor. Sicer pa smo v podobnem slučaju že prej isto storili; spominjate se namreč, da smo ne davno prej, belgijskim otrokom, vsled lakote in pomanjkanja skoraj uničenim, pomagali, kolikor smo mogli, in da smo jih javno priporočili usmiljenju katoličanov. Občni darežljivosti teh se je mnogo zahvaliti, da je bilo mogoče pomagati tolikemu številu nedolžnih otrok v stiski in jim ohraniti zdravje in življenje: ko smo namreč nadškofe in škofe Zedinjenih držav ameriških opomnili na tako veličastno delo ljubezni, je velika večina teh takoj velikodušno storila, kar smo želeli. Ta ugodni uspeh omenjamo danes, ne toliko, da bi pohvalili ljudi, ki se morajo po pravici vpišati v knjigo krščanske ljubezni, ampak da bi se vsi škofje celega sveta, po Našem klicu in Naši veljavi vzbujeni, z vso vnemo, kolikor njih vpliv velja, potrudili izvršiti Naš nasvet v tej zadevi.

Ko se torej bliža Božič, rojstni dan našega Gospoda Jezusa Kristusa, se nehote spominjamo onih nesrečnih otrok Evrope, zlasti srednje, ki jih hujše tlači pomanjkanje vsega, kar je potrebno za življenje; to nežno mladino objemamo s tem večjo skrbjo, čim bolj Nam izraža podobo božjega deteta, ki je prenašalo iz ljubezni do ljudi v betlehemiški votlini zimski mraz in pomanjkanje vsega. Ta prilika je tudi najbolj ugodna, da prosimo kristjane ljubezni in dobrotelnosti, sploh človekoljubnosti za nedolžne otroke vse, ki ne obupavajo nad rešitvijo človeškega rodu.

Zato ukazujemo, častiti bratje, da v dosego namena, o katerem smo govorili, vsak v svoji škofiji za dan 28. prihodnjega meseca decembra, ko se praznuje god nedolžnih otročičev, oznanite javne pobožnosti in hkrati poskrbite za denarne nabirke vernikov. Da se bo pa moglo pri tem plemenitem tekmovanju dobrotelnosti čimbolj poskrbeti za korist otrok, je gotovo treba nabirati tudi živil, zdravil, obleke in tkanin, katere ljudstva dotičnih dežel pred drugimi pripomočki potrebujejo. Na kak način naj se končno ti darovi prav razdele in odpošljejo v določene

kraje, skoro ni treba praviti; to delo bi se moglo ali poveriti onim društvom, ki so se, kakor smo rekli, v ta namen ustanovila, ali pa izvršiti na kak drug poljuben način.

Upamo, da bodo te opomine, podane vsled službe vesoljnega očeta, ki nam je od Boga poverjena, čeprav zadevajo v prvi vrsti katoličane, sprejeli dobrohotno vsi, ki imajo čut človečnosti. Da pa damo zgled drugim, smo, akoravno nas od vseh strani in neprestano prosijo

za podporo in pomoč, odločili dati v podporo teh otrok sto tisoč italijanskih lir.

Za srečen izid tega dela in v znak Naše očetovske dobrohotnosti podelimo vam, častiti bratje, vsem duhovnikom in vašemu ljudstvu ljubeznipoln apostolski blagoslov v Gospodu.

Dano v Rimu pri sv. Petru, dne 24. novembra 1919, v šestem letu Naše vlade.

BENEDIKT XV.

2.

Gospodom duhovnikom.

Upam, da ste vsi gospodje list, ki sem Vam ga poslal ob začetku leta 1919 (»Škof. list«, str. 10 do 16), pomljlivo prečitali. Od tistega časa so se razmere v naši škofiji razbistrile. Politično-cerkveni položaj je dosti jasen.

Razvile so se tri glavne stranke; vsaka od njih ima svoj program, ki ga hoče udejestvovati; vsaka od njih razvija živahno agitacijo, da se čim bolj razširi in ukrepi.

Strank ne presojamo po posameznih osebah, ker v najbolj zmotni stranki so večkrat nekateri prav dobri in v najbolj pravi stranki tudi semtertje slabi ljudje. Ampak stranke presojamo po očetu, ki jih je začel, po namenu, ki ga zasledujejo, po časnikih, ki jih izdajajo in po govorih na sestankih, ki jih prirejajo.

Na tem temelju moramo mi duhovniki skupno z ljudstvom odločno odkloniti brezversko socijalno demokratično stranko s komunisti, ter liberalno stranko z narodnimi socijalisti in neodvisnimi kmeti, in odkloniti tudi vse njihove liste, katerekoli izdajajo.

Obrniti pa se moramo k slovenski ljudski stranki in vse svoje moči posvetiti njej, njenemu razvitku in njeni organizaciji. Pasivni ne smemo, ne moremo biti. Kjer so gospodje pasivni, ne počujejo in ne zbirajo ljudstva, tam hiti ljudstvo premošteno v nasprotno tabore, kjer je nevarnost za vero in pravico.

Tak je sedaj položaj, ki je popolnoma drugačen od lanskega ob času našega nespornostnega razvitja. Ne ozirajmo se nazaj, ampak glejmo le okoli sebe in naprej pred sebe ter primerno tem okolnostim uravnajmo svoje dušnopastirsko delo. To je naša dolžnost pred Bogom, pred cerkvijo in pred verniki. Naj Vam to delo pregledno opišem, namreč delo socijalno-politično, izobraževalno, karitativno in cerkveno.

I. Socijalno-politično delo.

V ospredju so socijalna in politična vprašanja. Življenje socijalno in politično se prehitro razvija povsod, posebej pa še v naši državi. Med raznovrstnim delavstvom kipi, agrarna reforma se proučava in začenja izpeljavati, ustavotvorna skupščina se pripravlja, denarna vrednost še ni urejena, trgovina je vsa zbegana in zmešana.

Dolžni smo, da vsa ta gibanja zasledujemo in se prizadevamo, da jih spoznamo po načelih in po razvoju. Pa tudi pospeševati moramo vse tisto gibanje, ki ima namen se za vsa ta vprašanja tako pripraviti, da se bodo reševala v luči svete vere, na korist celokupnega naroda, celokupne ujedinjene države.

V tem smislu in v luči sv. vere delujejo: kmetijska zveza, strokovna zveza, obrtna zveza, orlovska zveza, dijaška zveza s starešinstvom na čelu. Mladi naši inteligenti so iz ljubezni do ljudstva zastavili vso svojo moč, da za prospeli vsestranskih raznih življenskih nalog zbero ljudstvo pod zastavo Kristusovo. Slušajte njihove govore, čitajte njihove liste, opazujte njihov trud za pravo krščansko življenje!

In le pogledjmo lep napredek posebno v onih krajih, kjer duhovniki vneto sodelujejo. Naši organizatorji nas žele imeti na čelu gibanja. Združiti moramo vse moči, ne čakajmo! Liberalne in socijalistične zveze tudi ne čakajo; iščejo načina in potov, da si osvoje naše ljudstvo za njihova nekrščanska načela; posebno po mladini segajo. In mi naj bi le od strani gledali, kako volkovi vdirajo v ovčnjake, ter ovce trgajo in požirajo? Ali naj bomo najemniki, ne pa dobri pastirji?

Isto velja o naših denarnih zavodih, o nakupnih in prodajalnih odsekih pri kmečki in strokovni zvezi. O teh poslih govori cerkveni za-

konik v kanonih 139, § 3. in 142. Poglejte razlago po priznanih učiteljih cerkvenega prava v »Škof. listu« l. 1918, str. 65—67. Prosim, da v tem smislu ravnajte.

II. Izobraževalno delo.

Na temelju zadnjega katoliškega shoda leta 1913. sem to vprašanje v knjigi »Instructio pastoralis« obravnaval (str. 174. i. d.). Kako veljavno delo in prekornostno za ljudstvo, ki naj pri raznih dobro zasnovanih shodih, pri raznih gospodarskih in gospodinjskih tečajih dobi pravo izobrazbo v luči krščanske vere. Seveda je izobraževalno delo pretežno. Duhovnik mora vedno čitati in študirati, da mu bo kos, pa bo tako ostal duševno delaven, duševno okreten in jak in času primerno napreden.

Delo naj se zasnjuje sistematično na temelju točnega programa, ki naj ga vsako leto na jesen sestavijo odbori v Ljubljani in po deželi. Tudi tukaj naj se trudijo skupno duhovniki in naši goreči lajiki. Zaupajmo našim mladim izobraženim možem in prav radi delujmo skupno za Boga, za cerkev in za narod.

Vsi čutimo, bridko čutimo, kako so le premnogi naših mladeničev in tudi možje surovi in podivjani. Zraven truda v cerkvi bi nam tudi izobraževalna društva pomagala, da se bodo zopet ublažili, odvrgli svojo surovost in postali ponos našega naroda. Priporočam razne odseke s posebno nalogo: a) odsek zoper pijančevanje in ponočevanje; b) odsek zoper surovost in preklinjevanje, posebno zoper bogokletstvo in c) odsek zoper nespodobne tovaršije fantov in deklet.

Vsi izobraženci, duhovniki in lajiki, na noge na sveto, prepotrebno in prekornostno delo!

III. Karitativno delo.

Sem spada delo krščanske ljubezni za vse bednike, katerih je po vojski silno mnogo. Imamo mnogo sirot in zapuščenih zanemarjenih otrok, imamo slepce in sploh invalide, imamo siromakov in bolnikov, imamo zastaranih grešnikov, pa tudi mnoge milijone izven katoliške cerkve, in še več celo zunaj krščanstva.

Ljubezen, prava krščanska ljubezen nas kliče na požrtvovalno delo. Pomagajmo, kjerkoli in kakorkoli moremo! In zopet ne moremo izdatno pomagati, ko bi delal le vsak zase, vsak na svojo roko. Tudi za to delo se moramo združiti, krepko organizirati.

No, hvala Bogu, v vojskinem času so naši navdušeni duhovniki in darežljivi, usmiljeni verniki mnogo del zasnovali, da se je karitativno življenje bujno razvijalo. Naj si nekatera dejanja pokličemo v spomin.

•V pastirskem listu do gg. duhovnikov sem l. 1917. (Škof. list, str. 1—6) pisal o misijonih, notranjih in zunanjih. O karitativnih delih smo obsežno razpravljali na shodu gg. dekanov l. 1918. (Škof. list, str. 77—80). Ustanovili smo škofijsko društvo za varstvo sirot, ter določili točna pravila (Škof. list 1918, str. 128—130). Novo je tudi Elizabetino društvo, ki se je polagoma razvijalo dokler ni bilo pravilno ustanovljeno že letos. Pravila je prinesel Škofijski list (1919, str. 33—36). Tudi za misijone smo skrbeli; celo enketo smo sklicali l. 1918., pri kateri se je misijonsko vprašanje točno obravnavalo (Škof. list 1918, str. 80—81). Za pomoč misijonov v poganskih deželah imamo misijonsko mašno zvezo; za one pri nezedinjenih bratih pa apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Pravila in organizacijo poglej v Škof. listu l. 1919. (str. 62—63). Tudi dejanje sv. Dektinstva lepo uspeva. Namerava se napraviti misijonska hiša za vzgojo misijonarjev in misijonaric.

To je pregled novejšega karitativnega dela. Gospodje, poživite ga, pa Vam bo Bog dal obilnega blagoslova pri vsem Vašem duhovnem pastirovanju. Vprezite v delo naše cerkvene družbe: tretji red in Marijine kongregacije!

IV. Cerkevno delo.

V cerkvi delate prav veliko. Skoraj povsod opravljate vestno vse, kar spada na redno duhovno pastirovanje. Imate prižnico, imate spovednicó, imate šolo. O, koliko plemenitega dela za krščansko izobrazbo ljudstva! Kdo more poseči v ljudsko dušo tako globoko kakor duhoven! Moli, pripravljaj se, delaj z ljubeznijo, in prenovil boš srce ljudsko!

No, delate pa tudi v izrednem duhovnem pastirovanju, kakor ga zahteva moderni čas. Imate Marijin vrtec, Sveto vojsko, Marijine družbe za vse stanove, posebno za mladeniče in dekleta, imate rožnivenško bratovščino, imate tretji red. Z naporim delom pospešujete češčenje sv. Rešnjega Telesa, češčenje presv. Srca Jezusovega, apostolstvo molitve in pogosto prejetje sv. Zakramentov. V mnogih župnijah ste že oskrbeli večdnevne misijone, ki jih vodijo oo. jezuiti, gg. lazaristi ali oo. frančiškani. Posredno spada sem tudi vse delo socialno-politično, izobraževalno in karitativno.

V. Sklep.

Dokler delam v svoji sobi v Ljubljani, mi prav pogostokrat prihajajo le prežalostna poročila z dežele. Včasih se mi zdi, da vse razpada. Ko pa skočim kam pomagat za pastirovanje, ko

opravljam kanonično vizitacijo in delim zakrament svete birme, se prepričam, da skoraj vsi gospodje delate radi, navdušeno, naporno, ter z molitvijo in trudom dosežete lepih uspehov; se prepričam, da je ogromna večina našega ljudstva prav dobra, ali vsaj dosti dobra in je le manjšina surova, hudobna, brezbožna.

Gospodje delate kljub temu, da mnogi od Vas trpe pomanjkanje, imajo slabo hrano, staro in obrabljeno obleko. Srce me je bolelo, ko sem to opazal. No, hvala Bogu, ravnokar čitam, da je ministrstvo v Belgradu, kjer sem tudi sam

pismeno in osebno posređoval, vendarle sklenilo izdatno mesečno doklado, da se boste mogli odahnuti in se otresti prehudih skrbi za prehrano.

Molimo, hitimo vsak dan pred tabernakelj in delajmo, pa nam bo srce potolaženo in ne bomo se bali smrtne ure, naj pride kjerkoli in kadarkoli. Maria, regina sacerdotum, ora pro nobis!

V Ljubljani, 16. decembra 1919.

† **Anton Bonaventura,**
škof.

3.

Pastoralne konference v letu 1919.

(Kratko poročilo.)

Pregledal in ocenil sem zapisnike in razprave obih konferenc. Naj o njih kratko poročam.¹

I.

Dekanije Vipava, Postojna, Idrija in Trnovo so žalibog dosedaj od nas tako odrezane in nasproti nam tako zavarovane, da je silno ovirano službeno občevanje z njimi. Ostane nam le še 17 dekanij in mesto Ljubljana.

O prvi konferenci mi je poročalo mesto Ljubljana in 15 dekanij; samo dve se nista zglašili. Te konference se je udeležilo 388 duhovnikov, 34 je zadostno izpričanih, 12 jih je izostalo, ne da bi bili navedli utemeljen razlog.

O drugi konferenci sem dobil poročilo za mesto Ljubljana in od 15 dekanij; pogrešam torej poročila dveh dekanij. Kaj je vzrok tej pomanjkljivosti, mi ni znano. Pri tej konferenci je bilo navzočih 393 duhovnikov, 25 se jih je zadostno izgovorilo.

Iz teh podatkov morete posneti, da je bila udeležba skoraj polnoštevilna. Elaborate so predložili vsi gospodje, le par izjem je, ki so pa večinoma zadostno utemeljene. Z razpravami sploh morem biti zadovoljen. Pri prvi vzgojni in prevažni nalogi so sicer premnogi le glavne točke posneli iz znane slovenske literature; vendar pa jih je tudi precejšnje število, ki so gradivo zares premislili in dosti samostojno obdelali.

II.

Vprašanja sem izbral važna in po potrebi časa. Na vzgojno vprašanje so me prisilile iz-

¹ Ko je izšla zadnja številka Škof. lista 1919, je manjkalo še poročilo iz šestih dekanij. Pozneje so došla poročila iz štirih dekanij. Prim. Škof. list 1919, str. 88, Pastoralne konference, prvi odstavek.

kušnje zadnjih časov. Mladi fantičji tako surovi, podivjani, preklinjevalci, ostajajo zunaj cerkve, opuščajo pogostejše prejetanje sv. Zakramentov. Deklice so nekoliko boljše, toda premnoge surove, trmaste, brezobzirne. Kje je glavni vir tej omahljivosti, pomanjkljivosti in posebno surove podivjanosti?

Več časa sem že opazoval, da je temu kriva prva vzgoja od rojstva, da, od spočetka do šolske obveznosti. Prepričal sem se pa tudi, da so starši v tem oziru skoraj popolnoma nevedni. Zato pa se morajo duhovniki zavedati, kako važen je ta čas in da je treba starše zdramiti in vzbuditi. Kako naj pomagam. Prizadeval sem se v spovednici. Spisal sem knjigi »Staršem« in »Kratko navodilo«. Pa kaj pomaga samo moje delo, ako se tega dela ne poprimejo dušni pastirji z vso mogočo vnemo, potrpežljivostjo in vztrajnostjo.

Da bi gospode za delo navdušil in po njih koristil staršem in otrokom, zato sem dal omenjeno vzgojno vprašanje. In hvala Bogu, da sem namen precej dosegel. Gospodje so literaturo uporabili, in pri konferenci se je o vprašanju živahno, stvarno in poučno razpravljalo.

Srčno želim, da bi gospodje prav temeljito razumeli vpliv surovega obnašanja staršev na srce otročiča. Kako bi mogel otrok imeti blago, plemenito srce, ako so oče, ali tudi mati vedno zlovoljni, jezni, koj kregajo, vpijejo, zmerjajo, udarijo in — ali je mogoče? — svojega otroka vsak dan preklinjajo. V srcu otroka se vsak dan vzbuja nevolja, žalost, jeza, grenkoba, togota, potuhnjenost, sovražnost, surovost. Otrok staršev ne more ljubiti; starši izgube pri otroku vso veljavo; otrok zanje ne mara; nič se ne zmeni za ljubezen staršev, ki ga vedno zmerjajo in

preklinjajo; ni mu mar, če so hudi, žalostni, bridkostni. On sam se je od njih naučil psovok. zmerjanja, kletve; otrok začne preklinjati starše, brate in sestre in vsakega, ki mu kaj nevšečnega stori.

Tako posurovi otrok. V šolskih letih se morda nekoliko ublaži, ako ima dobrega učitelja, posebno ako ima gorečega, milega, ljubezni polnega kateheta, ki spozna to otrokovo nesrečo, pa ga skuša pridobiti s potrpežljivostjo, s prizanašanjem, z ljubeznijo. Tudi sveti Zakramenti, prejemani zgodaj in večkrat, mnogo koristijo. Tukaj ima katehet, posebno pa spovednik široko polje za navdušeno pastirsko, za premišljeno vzgojno delo.

Ko pa otrok šolo dovrši in ostane doma, delujejo nanj zopet stari prežalostni vtisi. V srcu se vzbuja poprejšnja divja surovost, otrok ne mara ne za molitev in ne za svete Zakramente. Sedaj pa pride še dozorelost, njena poželjivost in razni grehi. Kmalu ga v svoje mreže zapletejo slabe tovaršije obojega spola, poželjivost se vname, pokonča in požge v srcu še to dobro, ki ga mu je morda šola vsadila.

In ali je čudno, da je fant surov, da je pohoten ponočnjak, da za duhovnika ne mara, da ga celo sovraži, preklinja in tudi javno surovo žali. In dekleta? Res, nazaj jih drži dekliška boječnost, nazaj jih drži kongregacija: toda ali niso trmaste, ali niso preklinjevalke, ali niso niso izredno omahljive, ali se ne zapleto le prenačio in prelahkomišljeno v grešna znanja, ali jih moreš brzdati, da ne pohajkujejo s fanti po gostilnah, po plesiščih, po nevarnih sestankih?

Kajne, gospodje, široko polje za navdušeno, potrpežljivo in premišljeno delo iz ljubezni do Boga, do Gospoda v tabernaklju in do ljudstva s pomočjo naše nebeške matere Marije?

III.

Praktična so tudi ostala vprašanja. Gospodje ste jih še dosti dobro preresetavali. No, ne spomnim se pa, da bi bili gospodje kdaj še toliko

drugih vprašanj zastavljali in reševali, ali na ordinarijat toliko skupnih resolucij odposlali.

Mnogo vprašanj ste na konferencah sami dobro in praktično rešili. Na druga sem pri reševanju elaboratov in zapiskov še jaz odgovoril. Le dve točki resolucij naj kratko omenim.

Konference so, vzbujene po neki okrožnici duhovnikov novomeške dekanije, ordinarijat pozivale, naj vendar kaj stori za ureditev kongruo in draginjsko podporo. Iz besedila je zvenel očitek, kakor da ordinarijat v tej težki zadevi ni sam po sebi še ničesar storil. Ali je ta očitek zaslužen?

Jugoslovanski škofje smo na obeh svojih sestankih sklenili in odposlali dobro utemeljene vloge na ministrstvo verstva v Belgradu za pomoč duhovnikom. Meseca julija in še poprej smo bili nekateri škofje osebno v Belgradu: vsakikrat smo govorili za izboljšanje gmotnega stanja duhovnikov. Koncem oktobra smo šli v Belgrad štirje katoliški škofje. Pridružilo se nam je šest pravoslavnih, in šli smo nad ministra, naj se vendar že nakaže obljubljeni mesečno podporo. Pri vladi so uvideli potrebo in so nam obljubili, da se bo izdatna mesečna podpora nakazala za čas od 1. julija dalje. Prav zdaj se podpora nakazuje, in sicer za mesece oktober, november in december.

Na več konferencah so gospodje zahtevali, naj se poviša mašni stipendij in naj se povišajo pristojbine za razna cerkvena opravila. Stipendij smo povišali; sedaj se ne upamo več iti višje: denarja bo primanjkovalo, in ali bodo verniki dajali za sv. maše, ako bo stipendij previsok. In pristojbine? To je pretežavno delo, ker je po škofiji tolika razlika. In ali se ne všttevajo v kongruo? Vendar bom to zadevo stavil na dnevni red pri prihodnji konferenci gg. dekanov.

Nebeški blagoslov in prisrčen pozdrav vsem!

V Ljubljani, 31. decembra 1919.

† Anton Bonaventura,
škof.

4.

Poročilo o konferencah Sodalitatis Ss. Cordis l. 1918.

Pri volitvi škofijskega voditelja l. 1918. v zmislu prenovljenih pravil Sodal. Ss. Cordis je bil iznova z veliko večino izvoljen rajni generalni vikar prelat Janez Flis. Branil se je prevzeti to mesto in je ponovno prosil, naj se njegova izvolitev ne potrdi. Vendar pa je že deloma zasnoval poročilo o sestankih društva za l. 1918.

Kar je rokopisa manjkalo, se je izpopolnilo in se poročilo tu podaja. Ako je v poročilu kaj pomanjkljivega, naj se sporoči ordinarijatu.

Ljubljana. Razprava o snagi in redu v cerkvah (Škrbec).

Ljubljanska okolica. —
Cirknica. —

I d r i j a. —

K a m n i k. Vsled vojnih težkoč sta se v letu 1918 vršila le dva sestanka, in sicer oba v Kamniku v prisotnosti 32, oziroma pri drugem 15 duhovnikov. Predmet: Pristop v Sodalitas Ss. C. J. po obnovljenih pravilih. Volitev škofijskega in dekanijskega voditelja. Politični položaj. Krajevni narodni odbori. Narodne straže. Aprovizacija.

K o č e v j e. —

K r a n j. —

L e s k o v e c. (4 sestanki.) Brali so se po vrsti kanoni de clericis, posamezni so se komentirali. Recenzija Pichlerjeve knjižice Krščanski nauk. Kanoni de associationibus, pripomnje in nasveti. Stavila so se nekatera vprašanja na škofijstvo.

L i t i j a. (4 konference.) Pri vsaki konferenci je dekan v lepih besedah nagovoril zborovalce, ozirajoč se na časovne razmere, na posebne praznike i. dr. ter vzpodbujal k edinosti med seboj, neumornemu delovanju za lastno posvečenje in zveličanje duš: Non dicam vos servos, sed amicos; — spectaculum facti sumus angelis et hominibus. — Razprave: O pripravi duhovnikov za sv. mašo in sv. obhajilo (župnik Širaj, spis). Tvarina, določena za shod dekanov (dekan Rihar). Potreba in pomen misijonskega gibanja med Slovenci (dekan Rihar). Zakaj naj zlasti duhovnik goreče časti presv. Srca Jezusovo (dekan Rihar). Posvečenje družin presv. Srcu Jezusovemu (kaplan Urbanec, spis). Naše časopisje (dekan). Češčenje M. B. v vzhodni cerkvi (Urbanec). Korist skrbno negovanih Marijinih družb (dekan). Odseki v Mar. družbah (kaplan Kogej, spis). Politični položaj (dekan). Duhovnik in vračajoči se vojaki (Urbanec, spis). Posvečenje družin presv. Srcu Jezusovemu.

L o k a. (2 konferenci.) Codex juris Can.: Razlika med starim in novim pravom (župnik Brajec). Razgovor o nekaterih posebnih slučajih pri vojnih porokah. Vzajemno delo med duhovniki (župnik Langerholz). Poročilo dekanovo o dekanskem shodu v Ljubljani. Razgovor: Ali imamo preveč hranilnic in posojilnic? Nevarnosti ob času demobiliziranja vojaštva. Kaj storiti duhovniku, da se nevarnost zmanjša? Razgovor o okrožnici šk. ord. z dne 15. nov. 1918. št. 4781. Kako postopati s tistimi, ki hodijo na fronto po blago. Ob stoletnici rojstva Luka Jerana, ki bo letos; izda naj se njegov življenjepis, ki se pripravlja že več let.

M o r a v č e. (6 konference.) Udeležba dobra. Razgovor o pridigovanju po novem zakoniku. Razpor v naši stranki (župnik Perko). Obrav-

nava tvarine za shod dekanov po Škof. Listu. Recenzija Pichlerjeve knjižice Kath. Religionsb. (Rihtaršič, Majdič itd.). Posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu (Majdič). Razlika glede zakona med starim in novim zakonikom (Osolnik). Poročilo o shodu dekanov v Ljubljani (dekan Bizjan). Nove določbe cerkv. zakonika z ozirom na moralko (Osolnik). Razgovor o konferencah po novem zakoniku. Nova pravila Sodalitatis Ss. Cordis J. (dekan Bizjan). Duhovnik in sv. rožnivenec (Urh).

N o v o m e s t o. Razgovor o časovnem položaju in o duhovnikovem delovanju.

P o s t o j n a. (6 konferenc.) Poročilo o dekanijski vizitaciji (dekan Bešter). Recenzija o Pichlerjevi: Religionsbüchlein (Zajc in katehet Ažman). Razgovor o sporu v S. L. S. O restituciji vojaških predmetov (Gregorec). O porcijunkulskih odpustkih (župnik Janež). Razlika med starim in novim zakonikom (Kalan). »De matrimonio« z ozirom na novi zakonik (župnik Laznik). O pogostnem in vsakdanjem sv. obhajilu (Leben). (Pristop v duhovsko zvezo češčenja sv. R. Telesa.) Verske vaje za šolsko mladino (Miglič). Pri vsaki konferenci se je bral kak oddelek sinodalnih predpisov.

R a d o l j i c a. Sodalitas radoljiške dekanije se je v zadnjem četrtletju razdelila v 2 skupini: a) Mošnje (Bleiweis), b) Bled (Oblak). Vsako leto 2 skupna sestanka v Radoljici. Mošnje-skupina — je imela sestanek vsak mesec. Referati: Oddaja mašnih intencij (Bleiweis). Komunizem (Oblak — Kropa). Ecehiel in sedanja vojska (Ahačič). Razgovor, koliko maš pro populo je dolžan opraviti administrator dveh župnij. Edinost med slovensko duhovščino (Bleiweis). Zvonovi in zvonarna (Košir). Državna posojila (Ažman). Apostolstvo mož (Lavrič). Posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu (Lavrič). O S. L. S. (P. Mariofil). O težavah dušnega pastirja (V. Oblak). Uprava cerkvenega premoženja (Lavrič). Duhovnik — opravljanje (Ocepek). Razlika med starim in novim zakonikom (Ahačič). Pravoslavni Rus in katoliška Slovenka prosita župnika, naj jima preskrbi listine za poroko (Klavžar). Naše zadruga in njihove Zveze (Košir). O položaju v jugoslovanski državi (Aljaž).

R i b n i c a (velikolaški okraj). (8 konference.) Za župnije: Sv. Gregor, Vel. Lašče, Dobropolje, Rob, Škocijan in Turjak se ustanovi nova konferenca. Predsednik: župnik Krumpestar. Župnik Krumpestar referira o Marijini družbi v sedanjem času (spis); referat je bil podlaga dolgi in stvarni debati. Kako naj spovednik šolske otroke izprašuje in poučuje (župnik Jereb, spis).

Papežev blagoslov in odpustek za zadnjo uro (župnik Ramovš). Zakon po novem cerkvenem pravu se nadaljuje (kaplan Kovačič, spis). Izpraševanje mladeničev in deklet o 6. božji zapovedi (kaplan Omahen, spis). Kako naj spovednik šolske otroke izprašuje in poučuje (župnik Jereb, spis). Pogoji za prejem odpustkov (kaplan Kovačič, spis). Pouk in pokora pri otroških spovedih (kaplan Omahen, spis). Stanovski nauk za dekleta (župnik Jereb). Tretji red in cerkveno življenje (župnik Krumpestar, spis). Verske organizacije in karitativno delo v duhu sv. vere (kaplan Škulj). Nagovor za mladeniče od 12. do 16. leta (kaplan Omahen). Naša bilanca in naš proračun (Škulj, spis).

Ribniški okraj. (3 konference.) Vodstvo Mar. družbe po vojski (Omahen). Prvi govori za Marijine družbenike po vojski (Orehok). Novi codex iuris canonici (dekan Skubic). Previdevanje in obiskovanje bolnikov (Orehok). Recenzija o Pichlerjevem: Kathol. Religionsbüchlein (Lovšin, Omahen). O odpustkih tretjega reda (P. Ambrož Remic). O slogi duhovščine (Grbec). Exerce te ad meditationem (Pavšič). Poročilo o shodu dekanov (dekan Skubic).

Semič. (3 konference.) Pojasnilo nekaterih določb de clericis. Pichlerjeva knjiga Kathol.

Religionsbüchlein (župnik Mat. Novak, pism.). Apostolstvo sv. Cirila in Metoda (župnik Zupančič). Zakaj naj duhovnik časti presveto Srce Jezusovo? (kaplan Vindišar). Nekaj o naši politiki (P. Greg. Cerar, pism.).

Šmarije. (3 konference.) Dekan Pešec poroča o rešitvi zadnje pastoralne konference; opozarja na matice, cerkvene račune i. dr. O delu dušnega pastirja, da se ne zajé med ljudstvo verska brezbriznost. Razne želje glede časopisov, fonda za revne duhovnike in ubožne cerkve. Ker gre bogosl. semenišču trda za živež, sklene konferenca, da mu župniki iz dekanije Šmarije prispevajo z živili, ki jih postavijo do 15. jan. 1919 v župnišče v Šmarije. De educatione juventutis (po sinodi) referira kaplan Tomc. O nevarnostih, ki preté veri, in o sredstvih, s katerimi se preprečijo (župnik Debelak, Platiša). Prof. dr. Srebrnič govori o delu socialistov za mir, o njihovih ugovorih proti cerkvi.

Trebnje. —

Trnovo. —

Vipava. —

Vrhnik. Razgovor o razmerah sedanjega časa. Dekan Hönigman referira o popoldanski službi božji. Kako je odpomoči, da se popoldanska služba božja ne bo tako zelo opuščala (spis).

5.

Konference za l. 1920.

I.

Društvo »Sodalitas Ss. Cordis Jesu« je lani izgubilo svojega mnogoletnega, izredno gorečega predsednika. Poučno in stvarno je poročal vsako leto o delu »Sodalitatis«. Umril je in prejel krono zveličanja, kakor jo je s svojim trudom zaslužil. Naj v miru počiva!

Začasno sem vodstvo društva izročil g. kanoniku Stroju. Po pravilih vodi to društvo duhovnik, »ki si ga udje s tajnim glasovanjem izberejo za glavnega voditelja, in sicer tako, da odpošljejo svoje glasovnice naravnost škofu, ki glavnega voditelja potrdi za šest let« (Škof. List 1918, str. 110, A).

Naročam, da se to glasovanje izvrši vsaj do Velike noči, in bom izvoljenega gospoda mogel imenovati gg. dekanom o priliki njihovega sestanka v škofiji.

II.

Za **pastoralne konference** določim v zmyslu cerkvenega zakonika kan. 131, § 1.—3. (Škof. List 1918, str. 64) sledeča vprašanja:

a) Za pomladansko konferenco:

1. Boljševištvu in agrarna reforma.

2. a) Razloži naj se kan. 2350, § 1.: »Procurantes abortum, matre non excepta, incurrunt, effectu secuto, in excommunicationem latae sententiae Ordinario reservatam.« — b) V katerih okoliščinah more izpovednik, ki ni posebej pooblaščen, dati odvezo od rezervatov?

3. Ustno naj se razpravlja: Ali se izvršuje, ali se je vsaj začel izvrševati nalog o društvih zoper nevarne sestanke, in v kolikem obsegu? (Škof. List 1918, str. 47, IV. 2).

b) Za jesensko konferenco:

1. Kako se ujema novi mali katekizem »Krščanski nauk za prvence« z didaktičnimi načeli katehetike?

2. Demokracija in krščanstvo.

3. Casus: In conferentiis pastoralibus proposita est quaestio de restitutione propter damna occasione hujus bellicae perturbationis rebus ad aerarium publicum pertinentibus illata. Nam multi fidelis res publicas a militibus dere-

lictas vel in itinere abjectas sibi sumebant. Alii hujus modi res a militibus vel aurigis e bello redeuntibus gratis vel pro pretio parvo acquirebant; imo quidam ipsa horrea militum a custodibus in fuga generalij deserta spoliabant.

Plurimi istorum in confessionali hanc rem confessi sunt, restitutionem vero facere communiter neglexerunt, cum res sit ita insolita et valde ambigua.

Una sacerdotum pars statuit: tales poenitentes non esse inquietandos, cum obligatio restituendi sit dubia; altera pars restitutionem urgebat, cum hi omnes sint malae vel saltem dubiae fidei possessores. Quid tu censes?

Quaeritur: 1°. Quis dicitur possessor malae vel dubiae fidei?

2°. Quid isti possessores restituere debent?

3°. Quando pro domino vero substitui possunt pauperes in restitutione?

4°. Quid excusat a restitutione facienda?

5°. Quid in casu nostro dicendum?

III.

Sestanek gg. dekanov sklicujem za sredo po Veliki noči dne 7. aprila ob pol desetih v ško-

fijski palači. Povabim gg. arhidijakone in vse gg. dekane, ki naj pridejo osebno; kdor res ne bi mogel priti, naj pooblasti enega gg. župnikov svoje dekanije.

Predmeti za razpravo so:

1. Gmotno stanje dušnopastirskih duhovnikov; samopomoč (duhovsko podporno društvo); štolne in druge pristojbine.

2. Kako bi se poživila prepotrebna izobraževalna društva? Kateri odseki bi bili času najbolj primerni?

3. Ali naj bi se postavljali verski spomeniki (znamenja, križi, spominske plošče) v spomin na prestane hude čase?

4. Prost razgovor o predmetih po želji gg. dekanov.

Prosim, da bi gg. dekani vprašanje o pristojbinah točno proučili in mi predloge vsaj 14 dni pred sestankom poslali.

Kdor želi razgovora o kakem bolj važnem predmetu, naj mi ga mesec dni poprej prijavi.

V Ljubljani, 1. januarja 1920.

† **Anton Bonaventura**,
škof.

6.

Tvarina za izpite mladih duhovnikov za l. 1920 v zmislu kan. 130, § 1.

Po tej določitvi, obrazloženi v »Škofijskem Listu« 1918, str. 60. in 64., naj pridejo k izpitom a) gospodje, ki so dokončali bogoslovne študije l. 1919, in b) oni ki so jih dokončali l. 1918.

Gospodje sub a) naj predelajo tvarino iz moralke, pastirstva in cerkvenega prava v onem obsegu, kakor so jo obdelali v semenišču. Posebno pa naj prouče sledeče oddelke:

a) iz moralke: I. pars, de principiis; liber III. de legibus, liber IV. de peccatis, II. pars, de praeceptis; 1. de praeceptis fidei spei et caritatis; 2. de iuramento; 3. ex praecepto VII. cap. II. de laesione domini, cap. III. de restitutione; 4. ex praecepto VIII. de laesione famae et honoris; 5. de abstinencia et ieiunio.

b) iz pastirstva: de Sacramentis z ozirom na novi zakonik po kanonih 731—947 in določbe de poenis kan. 2241—2389, v kolikor te stvari zadevajo izpovednika.

c) iz cerkvenega prava: C. I. C. can. 124—144; can. 1012—1143; can. 1495—1551. Synod. dioec. I. tit. IV. cap. V. et VII.; Synod. dioec. II.

tit. II. cap. I. in navodilo za upravo cerkvenega premoženja.

Gospodje sub b) naj točno prouče apologetiko in dogmatiko v obsegu, kakor v semenišču. Posebno pa naj se pripravijo za sledeče traktate:

a) Iz apologetike: de magisterio Ecclesiae (subiectum et obiectum infallibilitas);
b) iz dogmatike: de fide.

Izpit se bo vršil za gospode sub a) v sredo 1. septembra, za gospode sub b) v četrtek 2. septembra. Obakrat se bo začel ob 9. uri v škofijskem duhovskem semenišču.

Nujno prosim gospode, da se pravočasno lotite učenja, da boste izpite prestali odlično ali vsaj častno. Vsem bi bilo jako mučno in zoprno, ko bi se moral kak gospod odložiti na poznejši čas.

V Ljubljani, 1. januarja 1920.

† **Anton Bonaventura**,
škof.

Zakonska ločitev.

Ločitve skupnega življenja zakonskih so zdaj kaj pogostne. Največkrat se o njih izve, ko dojde ordinariatu poročilo sodišča o ločitvi. — Zadeva pa spada v dušno pastirstvo in marsikdaj bi se dala ločitev preprečiti. — Tu se podaja navodilo v tej zadevi iz II. dela dr. Franc Ušeničnikovega Pastoralnega bogoslovja.

Ločitev skupnega življenja med zakonskimi je trajna ali samo začasna.

1. Vzrok za **trajno** ločitev je prešuštvo.

Zakonik veli (can. 1129, § 1): »Propter coniugis adulterium, alter coniux, manente vinculo, ius habet solvendi, etiam in perpetuum, vitae communionem, nisi in crimen consenserit, aut eidem causam dederit, vel illud expresse aut tacite condonaverit, vel ipse quoque idem crimen commiserit.«

Zakonski se radi prešustva sme ločiti od zakonskega druga in ločen od njega živeti:

a) če je zakonski drug formalen prešustnik; kdor je bil prisiljen v prešuštvo in v srcu ni privolil v greh, ni grešil formalno, ampak samo materialno;

b) če je greh bil dovršen v svoji vrsti, adulterium consummatum copula carnali;

c) če drugi zakonski ni molče ali izrecno privolil v greh, če ni bil sam vzrok grebu, če krivemu ni izrecno ali molče odpustil, če ni sam uprav tako grešil.

Kdaj se more reči, da je nedolžni krivemu molče odpustil? — Zakonik pravi: »Tacita condonatio habetur, si coniux innocens, postquam de crimine adulterii certior factus est, cum altero coniuge sponte, maritali affectu, conversatus fuerit; praesumitur vero, nisi sex infra menses coniugem adulterum expulerit vel dereliquerit, aut legitimam accusationem fecerit« (can. 1129, § 2).

d) če je moralno gotovo, da je zakonski drug prešuštvoval.

Prešuštvu enaka pregreha je sodomia in bestialitas.

Če je prešuštvo gotovo in notorično, sme nedolžni zakonski kar sam po sebi, ne da bi se obrnil do cerkvenega sodišča, zapustiti krivega druga. Ker pa se nedolžni v tej misli, da je stvar notorična, lahko moti, naj se vsaj za stalno ne loči brez razsodbe cerkvenega sodišča.

Če je prešuštvo sicer gotovo, pa tajno, bi nedolžni po svoji vesti takisto kar sam, brez cerkvenega sodnika, smel zapustiti krivega druga; toda radi zgledevanja v javnosti naj se obrne do cerkvenega sodnika.¹

Nedolžni zakonski, ki je ali sam ali po sodnikovem izreku zapustil prešustnega druga, ni nikoli dolžan vrniti se k njemu; a če hoče, se lahko k njemu vrne in zopet z njim skupaj živi (can. 1130).

Zakonska se moreta tudi trajno ločiti in ločeno živeti, če hoče eden prejeti višje redove ali iti v samostan. Treba pa je, da drugi v to privoli. In treba je po novem zakoniku tudi izpregleda pri sv. stolici; zakaj v noviciatu ne more biti veljavno sprejet »coniux, durante matrimonio« (can. 542 : 1°), in svetih redov ne morejo prejeti »viri uxorem habentes« (can. 987 : 2°).

2. O **začasni** ločitvi skupnega življenja med možem in ženo veli zakonik:

Can. 1131 § 1.: »Si alter coniux sectae acatholicae nomen dederit; si prolem acatholicae educaverit; si vitam criminiosam et ignominiosam ducat; si grave seu animae seu corporis periculum alteri facessat; si saevitiis vitam communem nimis difficilem reddat, haec aliaque id genus, sunt pro altero coniuge totidem legitimae causae discedendi, auctoritate Ordinarii loci, et etiam propria auctoritate, si de eis certo constet, et periculum sit in mora.«

§ 2.: »In omnibus his casibus, causa separationis cessante, vitae consuetudo restauranda est, sed si separatio ab Ordinario pronuntiata fuerit ad certum incertumve tempus, coniux innocens ad id non obligatur nisi ex decreto Ordinarii vel exacto tempore.«

Zakonik ne našteva vseh vzrokov, ki bi radi njih zakonski smel zapustiti zakonskega druga in ločeno odniega živeti.

Bolezen, dušna ali telesna, sama po sebi ni vzrok, da bi se smelo razdreti skupno zakonsko življenje. A če zakonski ni varen življenja, ker je n. pr. zakonski drug blazen; ali če je v zakonskem življenju nevarnost za okuženje, ker si je zakonski drug po svoji krivdi nakopal kužno bolezen (n. pr. syphilis), je to zadosten razlog za časno ločitev. Če pa zakonski hoče bivati skupaj z okuženim drugom; pa more po pravici zahtevati, da je med njima »separatio tori«.

Velava pa zakonik, da se mora zakonski, ki se hoče ločiti, četudi samo zač sno, obrniti do ordinarija tistega kraja. Le če je krivda očitna in nedolžnemu preti nevarnost, bi se ta smel ločiti »propria auctoritate«.

Če preneha vzrok za časno ločitev, se zakonska morata vrniti k skupnemu življenju.

Otroci, ki jih morda imata ločena zakonska, ostanejo pri tistem, ki je nedolžen. Ta naj jih vzgaja. Če je eden zakonski drug nekatoliški, naj se izročé otroci katoliškemu drugu. Ordinarij pa mora tudi drugače odrediti, če je za katoliško vzgojo otrok tako bolje (can. 1132).

¹ Wernz, Jus decret, IV² n. 711.

Ko je cerkveno sodišče dovolilo ločitev »a toro et mensa«, tedaj naj se zakonska obrneta do svetnega sodišča, da se bodo državljanske in družinske razmere med njima uravnale. Ko bi kak zakonski ne hotel se obrniti do cerkvenega sodišča in bi iskal dovoljenja za ločitev samo pri svetnem sodišču, naj ga dušni pastir opomni, da je v vesti dolžan prositi ločitve tudi pri cerkvenem sodišču, če ni morda vzrok tak, da bi po cerkvenem zakoniku nedolžni kar sam po sebi smel zapustiti krivega sodruga.

Nikoli ne smejo zakonski ede drugega kar samovoljno, brez pravnega, kanoničnega vzroka zapustiti. Kdor bi samovoljno, iz same trme, zapustil zakonskega druga in ločen od nje živel, njemu bi se morala v zakramentu sv. pokore odreči odveza, dokler se ne bi vrnil k skupnemu življenju.

Za prakso je dušnemu pastirju to-le pomniti:

Če se pojavi resen razdor med zakonskima, med možem in ženo, skušaj dušni pastir pred vsem poizvedeti, odkod izvira razdor. Navadno je vzrok prepiru med zakonskimi ljubosumnost, sirovost, zapravljivost, skopost, nezvestoba. Dušni pastir govori najprej z vsakim posebej. Vsak naj vpricho drugega mirno pove, kar želi. Dušni

¹ Gl. avstr. drž. zakonik §§ 103.—109.; ukaz pravosod. ministr. 9. decembra 1897 (v Ljublj. šk. listu 1898, 83).

pastir ju potrpežljivo poslušaj in nikdar ne dopuščaj, da bi drugi drugemu segal v besedo. Ko sta oba potožila svoje težave, tedaj jima dušni pastir z vso resnobo povej, kako razpor škoduje vzgoji otrok, kako mora propadati gospodarstvo, kako ob takem življenju zakonska sama največ trpita; opomni ju, kako sta si na dan poroke pred oltarjem obljubila ljubezen do smrti.

Ko bi vse pogovarjanje bilo brezuspešno, in bi zakonska nikakor ne hotela več skupaj živeti, mora dušni pastir dognati, če je za ločitev »a toro et mensa« kak praven, kanoničen razlog.

Za časno ločitev ni treba, da bi se vršil »solemnis vel ordinarius canonicus processus«, ampak se lahko uporabi »processus summaris«, časih zadostuje tudi »extraiudicialis procedendi modus«.¹

»Instructio pro iudiciis ecclesiasticis imperii austriac« vleva (§ 211.), naj župnik pokliče predse zakonska, ki se hočeta ločiti, in ju skušaj spraviti. Spravo naj poskusi trikrat, vselej po presledku osmih dni. Tretji poskus pa lahko izostane, če ni nobenega upanja, da bi se sprava dosegla. — Cerkevni zakonik tega ne ukazuje.

¹ Wernz, Jus decret. IV² n. 714.

8.

Na čast in v spomin našim vojakom.

Poročajo nam, da se je potrebno uredilo za vrnitev naših vojnih ujetnikov.

Vračajoče se bi radi pozdravili. Toda do sedaj nismo vedeli, kedaj in kako prihajajo. Pa tudi sploh vseh pozdraviti in jim za srečno vrnitev častitati ne moremo. Da jim pa pokažemo svoje sočutje za prestano trpljenje in svoje veselje, da so zopet med nami, in da padlim koristimo, določujem:

1. V vsaki župniji naj se, ko se dozna, da so se skoro vsi vojni ujetniki dotične župnije domu vrnili, opravi na prvi nezabranjeni dan slovesna sv. maša de Requie za vse vojake, ki so

padli na bojiščih, ali so umrli v bolnišnicah, v vjetništvu in doma.

2. V nedeljo potem, naj se po popoldanski pobožnosti priredi pozdravna skupščina. Razpored naj bi bil: a) primeren govor; b) petje in deklamacije in c) morda kaka predstava.

K sv. maši in prireditvi naj se povabijo vsi bivši vojaki, njihovi svojci, občinski odbori, učitelji in uradniki.

V Ljubljani, 8. januarja 1920.

† Anton Bonaventura,
škof.

9.

Dopolnilo k naredbi glede katehetskih izpitov.

Dodatno k tozadevni naredbi (Škof. List 1919 str. 89) se določa, da so predmet izpitov za katehetska mesta na meščanskih in mestnih ljudskih šolah tudi zgodbe sv. pisma stare in

nove zaveze (Škof. List 1904 str. 10) in da bodo imeli kandidati javen nastop pouka v šoli.

V Ljubljani, 9. januarja 1919.

Škofijski ordinariat.

10.

Slovstvo.

Poljudni list »Zdravje«. Ministrstvo narodnega zdravja v Belgradu priporoča z razpisom z dne 11. novembra 1919 št. 26300 razširjanje poljudnega lista »Zdravje«, ki ga bo imenovano ministrstvo s stalno mesečno dotacijo podpiralo in ki ga bo izdajalo Društvo za čuvanje narodnega zdravja v Belgradu. List bo izhajal tudi v slovenskem jeziku. Cena listu, 12 številčk po 32 strani na leto, je 6 dinarjev odnosno kron po državnem kurzu. Šolska mladina, vojaki in člani

društev dobivajo list za polovično ceno. — Vsled prošnje v dopisu Zdravstvenega odseka za Slovenijo v Ljubljani z dne 22. dec. 1919 št. 8408 in v dopisu predsedništva deželne vlade v Ljubljani z dne 9. januarja 1920 št. 15518/19 se list, ker je zadeva važna tudi z ozirom na pastoralno medicino, priporoča župnim uradom v naročitev. Dovoljuje se, da se naročnina plača iz cerkvenih dohodkov. List naj se čimprej naroči pri Zdravstvenem odseku za Slovenijo in Istro v Ljubljani

11.

Konkurzni razpis.

Razpisujeta se župniji Bučka in Studenec v leskovški dekaniji.

Prošnje je nasloviti na poverjeništvo za

uk in bogočastje in pravilno opremljene predložiti ordinariatu do 20. februarja 1920.

12.

Škofijska kronika.

Za šk. duhovne svetnike so bili imenovani dekani: P. Valerian Učak v Metliki, Valentin Zabret v Št. Vidu nad Ljubljano, Janez Kete na Vrhniki in Karl Gnidovec v Žužemberku.

Kanonično umeščen je bil Mihael Perčič, kaplan v Križah pri Tržiču, na župnijo Preserje dne 31. decembra 1919.

Podeljena je župnija Dobrnič Blažu Rebol, župniku na Bučki.

Resigniral je vsled stalne vpokojitve župnik Mihael Horvat na župnijo Studenec.

Za izhodna **upravitelja** sta imenovana: župnik Jožef Pravhar v Loškem Potoku za Drago, župnik Jožef Seigerschmied v Naklem za Duplje.

Nameščena sta kot kaplana: Rudolf Kapš v Križah pri Tržiču in Janez Poljanec, bivši vojni kurat in frančiškan, v Selcih. — Dekreta Anton Anžič (za Selca) in Rudolf Kapš (za Šmartno pod Šmarno goro, sta razveljavljena.

Umrla sta: Andrej Šimenec, župnik v poklju v Dotu pri Ljubljani dne 19. decembra 1919 in P. Vilibald Rupar O. Cap. v Škofji Loki, dne 19. decembra 1919. N. v m. p.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 20. januarja 1920.

Vsebina: 1. Epistola encyclica. — 2. Gospodom duhovnikom. — 3. Pastoralne konference v letu 1919. — 4. Poročilo o konferencah Sodalitatis Ss. Cordis I. 1918. — 5. Konference za l. 1920. — 6. Tvarina za izpite mladih duhovnikov za l. 1920 v zmislu kan. 130, § 1. — 7. Zakonska ločitev. — 8. Na čast in spomin našim vojakom. — 9. Dopolnilo k naredbi glede katehetskih izpitov. — 10. Slovstvo. — 11. Konkurzni razpis. — 12. Škofijska kronika